

ЗНАННЯ ВЧИТЕЛІВ ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ ПРО АУТИЗМ

В рамках стажування за програмою молодих науковців в Польщі, Studium Europu Wschodniej, UW, було проведено дослідження знання вчителів про аутизм, досліджувалася різниця знання про аутизм між вчителями Польщі та України. В теоретичній частині дослідження були опрацьовані літературні джерела за даною тематикою, що представлені українськими вченими, а саме Е.Алієвою [1], К.Островською [2], Т.Скрипник [3], У.Тарнавська [4], А.Хворовою [5], також праці польських дослідників К.Gerc і М.Jurek [6], J.Kossewska і К.Sarlej [7]. Бралися до уваги праці дослідників Канади, Англії, зокрема S.Helps, I.C.Newsom-Davis і М.Callias [8], N.Humphrey та W.Symes [9], L.Lebland, W.Richardson та К.А.Burns [10]. Матеріали міжнародної наукової конференції, що проходила у м.Краків у 2018 році, з питань аутизму [11] розкривали проблематику з різних аспектів: психолого-пасторальна підтримка осіб з аутизмом в контексті католицької етики, якість життя осіб з аутизмом та їх родин, границі відповідальності терапевта під час терапії осіб з аутизмом, як бути з поганою поведінкою осіб з аутизмом, біоетичні проблеми в програмах підтримки осіб з аутизмом, про правду о щепленнях і т.д.

Методологічна частина дослідження будувалася на підставі методологічного інструменту „Опитувальника знання про аутизм” (Kwestionariusza wiedzy o autyzmie ASD-EAST), створеного завдяки проекту Autism Spectrum Disorder – Empowering and Supporting Teachers (ASD-EAST) і реалізованого Педагогічним університетом в м.Краків. Був здійснений переклад опитувальника на польську та українську мови (Kwestionariusz wiedzy o autyzmie ASD-EAST: kwestionariusz dla nauczycieli specjalistów w Chorwacji, Macedonii i Polsce). Результати були обраховані за допомогою програми SPSS і використання статистичного аналізу даних (тест Т-student, аналіз варіативності). Переклад опитувальника і опитування відбувалося з листопада 2018 року до лютого 2019 року, обробка отриманих даних з березня 2019 до червня 2019 року.

Дослідження проводилося із 60 особами з України та 60 особами з Польщі, вибірка представлена із вчителів загальноосвітніх шкіл та вчителів спеціальних шкіл, а також вчителів інклюзивних класів. Опитувальник складався із 4 частин і 18 питань. Частина 1 (1-11 питань) визначала опис групи та загальні питання: вік, стать, місце праці, місце проживання, посада, освіта, загальний професійний стаж, обсяг навчання з тематики аутизму, досвід роботи із дітьми, що мають аутизм. Частина 2 (12-13 питань) стосувалася знання про аутизм (характеристики аутизму і характеристик дитини). Частина 3 (14-16 питань)

розкривало знання методів роботи із дітьми з аутизмом. Частина 4 (17-18 питання) визначала навчальні потреби вчителів з тематики аутизму.

Дослідження, що презентується дозволило зробити кілька значних висновків. Знання вчителів з приводу тематики аутизму і методів роботи є недостатнім. Можна виокремити істотну різницю між вчителями України і Польщі з огляду на вміння ідентифікувати та розрізняти специфічні ознаки в осіб з аутизмом, детальних особливостей умов навчання і допомоги у розвитку, що є адекватними для дітей з аутизмом, зокрема знання про ці спеціальні методики і самооцінки їх використання. Дослідження дозволило виділити навчальні потреби вчителів України. Також вчителі України більш готові до додаткового навчання, що допоможе їм розвивати їх практичні компетенції в роботі із дітьми з аутизмом, ніж вчителі Польщі, про що свідчать результати дослідження.

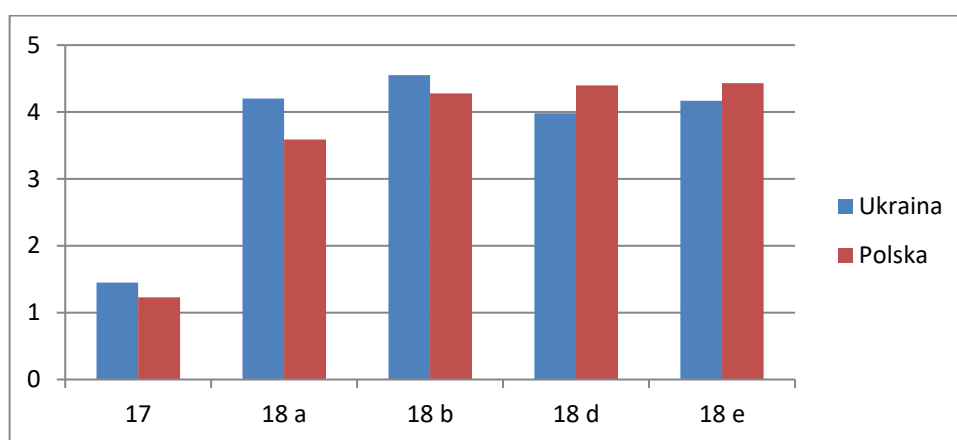

Рис. 1. Готовність вчителів до додаткового навчання і ступінь зацікавленості зазначеною тематикою

17 – потреба додаткового навчання, що розвиває навички праці із дітьми, що мають аутизм; 18 а – теоретичні засади; 18 b – практичні засади – загальні стратегії роботи із дітьми, що мають аутизм; 18 d – потреба у супервізії; 18 e – розвиток вмінь роботи з дитиною, що має аутизм, спираючись на попередній досвід.

Презентоване дослідження є першою спробою, що описує рівень знань вчителів про аутизм в Україні і це може значно сприяти вдосконаленню системи освіти з даної тематики, бо невідповідним вчителям складно реалізовувати свої завдання в навчальному процесі. На жаль держава не надає підтримки науковцям, лікарям, вчителям в процесі вдосконалення їх професійних знань і тому результати дослідження показують про відсутність системи підтримки та істотні навчальні потреби досліджуваних вчителів. В Україні відсутня взаємодія між професіоналами, тому вчителі відокремлені від інших спеціалістів, через що сильніше відчують потребу у розвитку своїх компетенцій.

Список використаних джерел:

1. Алієва Е. Арт-терапевтична студія як засіб вирішення проблеми взаємодії сім'ї та школи. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції 23 березня 2017 року. 2017. с. 5-6.
2. Островська К. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом. 2012. 520 с.
3. Скрипник Т. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра. 2013. 60 с.
4. Tarnavska Y. Społeczne rozumienie pojęcia „autyzm” na Ukrainie i w Polsce – analiza międzykulturowa. Człowiek - Niepełnosprawność - Społeczeństwo. 2012. 4(18). s. 67-85.
5. Хворова А. Комплексна психолого-педагогічна технологія корекції розвитку активності дитини з аутизмом. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова. 2010. 19 с.
6. Gerc K., Jurek M. Potrzeby edukacyjne i szkoleniowe wysokofunkcjonujących osób z autyzmem na przykładzie wyników części badawczej projektu PI-PWP Edu- Autyzm // Osoba ze stanami ze spektrum autyzmu. Możliwości aktywnego życia. 2014. s. 191-204.
7. Kossewska J., Sarlej K. Knowledge about autism by Polish future psychologists, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Psychologica* XI. 2018.
8. Helps S., Newsom-Davis I.C., Callias M. Autism The teacher's view. 1999. p. 287-298.
9. Humphrey N., Symes W. Inclusive education for pupils with autistic spectrum disorders in secondary mainstream schools: teacher attitudes, experience and knowledge. *International Journal of Inclusive Education*. 2011. p. 32-46.
10. Leblanc L., Richardson W., Burns K.A. Autism Spectrum Disorder and the Inclusive Classroom Effective Training to Enhance Knowledge of ASD and Evidence Based Practices (Algonquin Child and Family Services Nipissing University Hands, The Family Help Network). *Teacher Education and Special Education*. 2009. Vol. 32. № 2. p. 166-179.
11. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej Focus on Autyzm. 2018. 154 s.